Poštnina plačana v gotovini

Gorenjski GLAS

GLASILO OKRAJNEGA ODBORA OF KRANJ

Leto II. — Štev. 2 | Kranj, 13. januarja 1949 | Cena din 2·—

V boju za plan je velike važnosti, da delamo enakomerno že od začetka, s stalnim tempom, da ne dopuščamo nobenih zaostankov. Obenem bomo morali letos posvetiti še večjo skrb kakor lani dvigu življenjske ravni. V letu 1949. se mora občutno dvigniti življenjski standard. To moramo doseči. Za to pa je treba razviti množično iniciativo.
(Iz govora predsednika vlade LRS tov. Mihe Marinka).

IV. zasedanje okrajne ljudske skupščine v Kranju

Okrajni ljudski odborniki so na IV. zasedanju kritično pretresli izvršeno delo v okraju in sprejeli plan dela v tretjem letu našega planskega gospodarstva

Dne 7. januarja se je vršilo v dvorani „Prešernovega gledališča" v Kranju četrto zborovanje OLO, ki so se ga poleg članov IO OLO udeležili tudi vsi izvoljeni poslanci Okrajne ljudske skupščine, a kot gostje tov. Fajfar, minister za gozdarstvo LRS, tov. Kržišnik, minister za soc. skrbstvo LRS, tovariši Kermelj, Por in Stegnar, ljudski poslanci republiške skupščine Slovenije, zastopniki sindikatov in množičnih organizacij.

Po izvolitvi delovnega predsedstva, odpošiljanju pozdravnega telegrama predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku, je povzel besedo tov. minister Fajfar, ki je v jedrnatem in zbranem govoru prikazal nazorno našo gospodarsko politično situacijo, pomen zmage drugega našega leta petletke in očrtal pot k stalnemu vzponu pri graditvi socializma v naši državi. Pri tem je podčrtal pomen, ki bo v tem letu dan našemu kmetijstvu, da se povečajo prehranbene zmožnosti delovnemu ljudstvu. Zadružništvo bo jedro preosnove našega kmetijstva. Dvignili bomo življenjski standard našim delovnim ljudem, zlasti v pogledu stanovanj, tekstilij, prehrane, saj bo tudi glede maščob vprašanje skoraj ugodno rešeno. Velik poudarek je v izvrševanju plana v gozdarstvu, ker je to eno izmed najvažnejših postavk in glavno sredstvo za dobavo strojev iz inozemstva, s katerimi bomo popolnoma zgradili našo težko industrijo in se s tem popolnoma osamosvojili. To je obenem naša najtežja bitka v petletki, ki jo bomo uspešno dovršili. Z aktivizacijo slehernega člana OF bomo šli v ostre borbe neusmiljeno na vas proti kulaško nastrojenim kmetom in špekulantom za dosego postavljenih ciljev. Pravično odmero pri oddaji in odkupih moramo postaviti tako, da mali in srednji kmet, ki sta že mnogokrat dala dokaze razumevanja novega časa in nalog, ki so postavljene pred vse člane naše skupnosti, ne bosta trpela na račun velikih kmetov, ki se izmikajo in na vse mogoče načine skušajo odtegniti hrano našemu delovnemu človeku in tako zavreti naš nezadržljiv napredek k socializaciji naše države.

Kako in kje smo dosegli plan in kaj je še potrebno storiti

Tovariš sekretar OLO Kristan Milan je nato prebral zapisnik zadnjega zasedanja Okrajne ljudske skupščine in podal pregled sklepov, nakar je tov. Trojar Janez podal izčrpno poročilo in analizo izvrševanja planov v našem okraju. Lokalna industrija je izvršila plan vsega za 89.8% količinsko in 97.6% v vrednosti, ker se je morala v letu 1948 boriti z raznimi težavami, ki jih ima vsaka mlada industrija. Bilo je potrebno pravilno porazdeliti nacionalizirana podjetja, zbrati mlade kadre in jih pravilno razmestiti in postaviti na pravilno socialistično bazo vso našo produkcijo in polno drugih stvari. Tako smo se morali boriti s pomanjkanjem delovne sile in vremenskimi prilikami. Te slednje so zadale občuten udarec naši lokalni industriji gradbenega materiala, kar se pozna v skupnem izvršenem planu, ki bi bil drugače presežen. S prav takšnimi težavami se je borila tudi obrtniška panoga, vendar pa se je naša obrt razvila v pravilno smer, kajti v prejšnjem letu je državni sektor registriral za 233% obrtniških delavnic več kot v letu 1947. Iz tega je razvidno, da so KLO-ji po večini pravilno razumeli značaj socialističnih obrtniških delavnic, kar bo šlo v korist vsemu prebivalstvu. Posebna pohvala gre mestni šivalnici in popravljalnici v Kranju, ki se iz dneva v dan vse bolj razvija. Borba za dosego plana v lokalni industriji je bila vseskozi izredno ostra in v tej borbi niso naši delavci nič kaj zaostajali za delovnimi kolektivi republiških in zveznih podjetij.

V kmetijstvu je plan setve dosežen 100%, le pri industrijskih rastlinah ne, ker je dosegel le 40% planirane površine. To so zakrivili kulaško nastrojeni elementi, ki so se na sto in sto načinov izmikali posevkom industrijskih rastlin, češ da te rastline pri njih ne uspevajo. Take ljudi bo potrebno v bodoče ostro prijeti, da bo plan tudi v tem dosežen. Plan kontrahaže semen je v žitu in krompirju izpolnjen 100%, dočim pri krmilnih rastlinah vsega 30%. Temu je krivo tudi deževno vreme, ki je vladalo ob zorenju teh semen. V letu 1948 so se vršile množične akcije za uničevanje koloradskega in majskega hrošča, pri katerih so sodelovali vsi aktivisti OF na terenu, KLO šolska mladina itd., in so imele prav lep uspeh pri zatiranju teh škodljivcev naših hranilnih rastlin.

V pogledu živinoreje smo v tem letu dosegli vidne uspehe, ki so bili prikazani najbolj na dveh premovanjih v Strahinju in Preddvoru. Tu se je ugotovilo, da je v okraju dovolj dobre plemenske živine, ki bo lahko služila za osnovo pri nadaljnjem razvoju živinoreje. Nasprotno pa sta razstavi ovac na Jezerskem in v Preddvoru slabo uspeli. Tu je bila napaka v tem, da smo vse premalo doslej posvečali pažnjo ovčjereji, čeprav obstojajo vsi pogoji, ki se morajo čimpreje izkoristiti.

V gozdarstvu je v mnogem plan presežen. V celuloznem in jamskem lesu pa je ostal nedovoljno izpolnjen, kar zahteva od vseh polno sodelovanje, ker je to važen artikel za naš izvoz.

V trgovini se je v preteklem letu izoblikovala in utrdila naša razdeljevalna mreža. V začetku je bilo še dokajšnje število trgovin v privatnih rokah, ki pa so med letom prešle v državni sektor ali pa v zadružniški. Na ozemlju okraja sedaj posluje 352 trgovin. Od tega je 66 poslovalnic potrošniških zadrug in 99 poslovalnic kmetijskih zadrug. Kljub temu da je dovolj trgovin, se kažejo v preskrbi in trgovini še vedno velike pomanjkljivosti, ki vzbujajo nevoljo potrošnikov. Tako na primer ne prihaja blago v trgovine enakomerno, temveč sunkovito in se prodaje vrše bolj „kampanjsko", kar ustvarja pred trgovinami takoimenovane „repe". Borbo pa smo imeli tudi z bivšimi trgovci, ki so se vrinili v naš razdeljevalni in trgovski aparat, ki so bili vseskozi prava ovira v socialističnem načinu trgovanja, ker so vnašali kapitalistične težnje in s špekulativnimi nameni poskušali zavirati pot naši novi trgovini. Na takšne pojave bo potrebna še nadalje največja naša budnost.

Realizacija planov odkupa v preteklem letu je potekala takole: goveja živina 99.4%, goveje plemenske živine je odkupljeno 17.017 kg izven plana, prašiči 124.3%, bela žita 104.7%, krompir 102.2%, volna 89.4%, jajca 15.46%, mleko 82.71%, seno 185%.

Pri realizaciji plana odkupov v preteklem letu smo imeli iste težkoče in borbo z istimi nasprotniki, ki so sabotirali naš plan za izboljšanje živinoreje in ki jih vsi dobro poznamo. Evo v ilustracijo samo dva primera: KLO Sorica, ki ima slabe gospodarske pogoje, je prekoračil plan odkupa živine za 40.4%, plan odkupa krompirja pa za 27.6%. V tem kraju živi 69 malih kmetov, 25 srednjih kmetov in le 4 veliki kmetje. Sedaj pa poglejmo kako je izvršil plan odkupa KLO Brniki, ki je v našem okraju eden izmed gospodarsko najbolj močnih. Človek bi pričakoval, da bo ta krajevni ljudski odbor vsaj še za enkrat toliko presegel plan kot ga je KLO Sorica. In kaj se je zgodilo. Brniki niso dosegli niti plana! Pri odkupu živine so dosegli le 70%, plan oddaje krompirja pa 97%. Tako je tam, kjer živi 33 kmečkih silakov in so se nekateri celo vrinili v sam KLO. To je dovolj zgovorno in zato je razumljivo in prav, da je IO OLO ovrgel ta odbor in razpisal nove volitve.

Planske naloge v letu 1949 so veliko večje kot v preteklem

O tem je podal poročilo tov. Macarol, predsednik planske komisije OLO. Za izvajanje plana v kmetijstvu je nujna rajonizacija okraja glede na razne klimatske, gospodarske in specifične razmere v našem okraju. Področje okraja bo razdeljeno na 4 rajone. V prvi vrtnarsko-mlekarski spadajo: področje MLO Tržič, KLO Križe, Duplje, Naklo, Kranj, Kokrica, Šenčur, Orehek, Bitnje, Žabnica, Škofja Loka in Stara Loka. V drugi rajon poljedelskoživinorejski pa: KLO Kovor, Podbrezje, Predoslje, Visoko, Velesovo, Cerklje, Brniki, Zapoge, Smlednik, Trboje, Voglje, Mavčiče, Trata-kolodvor, Reteče, Sora in Besnica. V tretji rajon živinorejski plemenski pa: KLO Preddvor, Sv. Ana, vsa Poljanska dolina razen višinskih KLO-ov, vsa Selška dolina, razen Davče, Sorice in Martinj vrha. V četrti rajon živino-ovčarski pa spadajo: St. Urška gora, Jezersko, Kokra, Leše, Sv. Katarina, Savodenj, Leskovica, Martinj vrh, Javorje, Lučine, Davča in Sorica. Skupne planske površine za posamezne skupine rastlinskih kultur bodo v letu 1949 sledeče: ozimna žita 3339 ha, jara žita 2088 ha, ind. rastline 330 ha, krompir 1900 ha, vrtnine 968 ha in krmilne rastline 3.925 ha. Za izboljšanje in povečanje kmetijskih pridelkov so KLO prejeli plan za povečanje ornih površin 200 ha s preoravanjem travnikov in krčenjem gozda, v hribovitih krajih pa z obnovo zapuščenih njiv. Da se poveča in izboljša orna površina, bo izvršena v tem letu regulacija Žabnice, kjer bo sodelovala z delovnimi brigadami naša mladina in OF. Skupno število živine bo ob koncu leta znašalo po planu: goveda 25.000 glav, konj 4.200, prašičev 16.000, ovc 6200 in perutnine 40.000. S tem se bo povečalo stanje živine za 12%. Med letom bo organiziranih 30 plemenskih postaj na zadružnih ekonomijah, ki bodo razpolagale z biki in merjasci. Oskrba teh postaj bo v rokah kmetijskih zadrug. V sadjarstvu določa okrajni plan izvršitev spomladanskega in zimskega škropljenja 18.000 sadnih dreves kakor tudi čiščenje in pomlajevanje sadnega drevja.

Da bo mogoče izvesti vse te naloge, se bo vršil v mesecu februarju enotedenski strokovni tečaj za vse kmetijske poročevalce KLO, po katerih se bo sprovajala gospodarska kmetijska politika na vasi. V mesecu marcu pa bo prirejen tečaj za vodje veterinarskih apotek pri kmetijskih zadrugah. Ti bodo skrbeli za zdravstveni pregled živine in preko njih se bo izvajala zdravniška pomoč. Glavna naloga v kmetijstvu pa je razširjenje socialističnega sektorja, to je državnih posestev, posestev kmetijskih zadrug, kakor tudi ustanovitev ter dajanje pomoči kmetijsko-obdelovalnim zadrugam.

Po poročilih se je razvila živahna diskusija, v kateri so sodelovali številni okrajni ljudski poslanci. Podajanja in kritična analiza dela je pokazala in poudarjala, da bomo v kmetijstvu morali v tem letu še krepkeje prijeti za delo, da bomo tako v vseh vejah beležili uspehe naše socialistične graditve.

V sklepih so zajete bodoče naloge OLO

Na popoldanskem zasedanju so pretresali dodatni proračun, ki znaša 36,096.000 din. V tem je zapopaden dohodek okrajnih lokalnih podjetij z 90%, ostalo pa pada na ostale dohodke. Iz njih bo precejšen del porazdeljen za potrebe investicij za vzdrževanje okrajnih cest, kakor tudi za potrebe MLO in KLO kot n. pr. za gradnjo DID-ov, stanovanjskih blokov, vodovoda Goriče, cesto Javorje, šolo v Dupljah itd. Do-

(Nadaljevanje na drugi strani)

Novoletna jelka - veselje naših otrok

S prireditvijo Novoletne jelke, ki so se je udeležili otroci v vsem okraju, po mestih in vaških šolah, je bil storjen prelom s klerikalskim miklavževanjem, ki je mistično varal naše otroke in jih odtujeval stvarnosti.

Najboljša je bila organizacija Novoletne jelke v Tržiču. Priredili so jo na več krajih, v tovarnah in v mestu. Bilo je tu lutkovno gledališče, pa partizanski tabor, kjer so partizani pripovedovali našim malčkom prigode iz NOB. K vsem pa je prišel dedek Mraz v spremstvu škrata in delil darove. Dedek Mraz je delil darove vsem enako, dočim je škrat delil tistim, ki so mu razvozljali razne postavljene uganke. Najboljši pionirji pa so razen tega dobili kot nagrado še vsak po eno lepo knjigo. V Tržiču so tovarne stopile v medsebojni stik ter porazdelile stvari tako, da so otroci po vseh tovarnah dobili enaka darila. Razen vseh otrok so bili povabljeni tudi starši in so malčke razen daril še pogostili. Tako so mladi kot stari občutili, da je to res nov otroški praznik.

V Škofji Loki je prireditev Novoletne jelke prav tako dobro uspela. Partizani so pripovedovali razne zgodbe in doživetja iz partizanskih let. Dedek Mraz je v spremstvu palčkov obšel 700 otrok in jih vse obdaroval. V Kranju je bila ta otročja prireditev organizirana na več mestih, ali nikjer ne tako kot bi bilo potrebno. Če je bila v kakšni tovarni obdaritev večja, so bili obdarjeni samo otroci, katerih starši delajo v tisti tovarni. Centralna obdaritev pa je bila več ali manj borna, ker so otroke samo pogostili. V nedeljski prireditvi je ta stvar le bolje uspela. Napake, ki so se zgodile v Kranju, pa bodo za bodoče v svarilo vsem organizacijam, kako se k takšnim prireditvam ne pristopa.

NOVOLETNA JELKA V NAKLEM

Odprtih ust so strmeli pionirji iz Nakla, ko so na Novo leto popoldne vstopili v dvorano prosvetnega doma. Na sredi lepo okrašene dvorane je stala ogromna jelka, okoli nje pa so, kot v pravljici, mize in stoli in na mizah kupi dobrot. Za vsakega pionirja posebej kupček, za vse enako, nihče ni bil pozabljen. Prišle so tudi partizanske in ostale sirote, prišle so matere in se radovale z otroci. Vsak obdarovanec je dobil čez 1½ kg sadja, peciva in sladkarij, na jelki pa je visel velik okrasek — pionirski boben, darilo AFŽ pionirskemu odredu. Razen tega so članice AFŽ delile pionirjem tudi salamo s kruhom in radodarno nalivale čaj. Pionirji so kar žareli od veselja in glasno čebljanje ni hotelo ponehati.

Naklanska skupnost pa se je tudi res izkazala. Nabiralna akcija in darovi množičnih organizacij so znašali 9575 dinarjev, precej sadja in jajc ter nekaj masti in moke. Denar se je porabil za nabavo sladkarij in jestvin za pogostitev, ostanek je dobil pionirski odred za povečanje svoje knjižnice. Posebno požrtvovalne pri pripravah pa so bile tov. Marinškova in Poljšakova, kakor tudi nekatere druge članice AFŽ.

Čez 200 mladih src je hvaležno utripalo, ko se je Nace, odredni načelnik, zahvalil množičnim organizacijam in vsem, ki so pripomogli k tako lepemu prazniku. In mlade glavice so ugotovile, da je bil skrajni čas, da smo „upokojili" starega pristranskega svetnika Miklavža, ki je nosil le bogatim in se je izogibal revnih koč. Veliko večje in čistejše je veselje, če vidiš, da so s teboj enako srečni vsi tvoji tovariši. Pionirji iz Nakla so ta dan posebno živo občutili pravo vsebino socializma in sklenili, da bodo čvrsto stopali po njegovi poti. Tudi v Naklem namreč raste nov rod.

A. K.

Borba delavcev v industriji - zgled delovnim kmetom

Na koncu preteklega leta se je v tovarnah našega okraja izrazito razplamtela borba za izpolnitev letnega plana. Prvo podjetje, ki je plan izpolnilo že dne 18. novembra, je bila tovarna podplatnega usnja „Standard". Posebno

Malovrh Janez — petkratni udarnik v tovarni „Standard"

značilna je bila borba tovarne elektrotehnike in finomehanike „Iskra", ker je bilo podjetje v velikem planskem zaostanku. V „Iskri" je 75% delavcev dalo velike obveze. Mnogi so kar prenočevali v tovarni pri strojih. Tisoče in tisoče prostovoljnih ur dela so storili, ogromne količine izdelkov so prevzemali v izdelavo. Niso vpraševali za koliko bodo s tem obogateli, kaj vse bodo dobili in podobno. Vemo, da delavci nimajo ravno z rožicami postlano, zlasti oni, ki žive samo od svojega zaslužka in imajo družine. In ravno zato, ker se tega zavedajo in se zavedajo tudi, da drugače ni mogoč dvig in izboljšanje življenjske ravni, tako delajo.

To navdušenje in zavest naj si vzamejo za zgled tudi delovni kmetje na vasi. Kako pa so v času te borbe kmetje skrbeli za delavce? Dovoz mleka v Kranj se je zmanjšal, naknadni odkup presežkov krompirja je bilo treba v nekaterih primerih kar ostro prijeti, trg pa vemo, kako slabo je bil založen. Vemo tudi, da na vasi niso vsi enaki: mali in srednji kmetje dajejo svoje pridelke za prehrano delavcev redno in po predpisih. Manjši del kmetov, večina veliki kmetje, pa zmanjšujejo namerno svoje gospodarstvo, rede premalo živine, sabotirajo odkupe, slabo obdelujejo zemljo, nočejo voziti lesa, dasi jim stoji vprežna živina in podobno. V nekaterih slučajih imajo celo vpliv in položaje v KLO in kmečkih zadrugah. Bajtarji in srednji kmetje, ne nasedajte vaškemu mogočnežu, ki vam govori proti delavcu! Zgledujte se pri zavednih delavcih v industriji. Prijavljajte se kot borci za večje donose žita, krompirja, sadja in drugih pridelkov!

Dajajte jih delavcu, ki ustvarja industrijske izdelke in gradi nove tovarne! Organizirajte in vpisujte se v Kmečke zadruge, mečite iz njih špekulante in škodljivce — kulake! Odmerite jim pravične količine za odkupe, ne dopustite, da se na vaš račun izogibajo odkupom in davkom! To vas uči zgled delavcev, udarnikov in borcev za boljšo bodočnost.

Več DID-ov in otroških jasli

Tekstilna industrija, ki prevladuje v našem okraju, zaposluje večino žena vseh starosti. Tudi ostale industrijske panoge imajo velik odstotek ženske delovne sile. Zaradi rasti podjetij je potrebno vedno več delovne sile. Z novimi delavci je težava zlasti zato, ker ni dovolj stanovanj, nasploh pa je nove delavce vedno težje dobiti.

Najenostavnejše je nove delavce dobiti med ženami naših delavcev in nameščencev, ki v vedno večji meri stopajo v produkcijo. Dostikrat smo že čitali in slišali, da ta vstop ni tako enostaven za žene, ki vodijo gospodinjstvo in imajo otroke. Zato določa petletni plan ustanavljanje domov igre in dela, otroških jasli, pralnic, šivalnic in delavskih restavracij, ki naj bistveno razbremenijo žene pri gospodinjskih delih in vzgoji otrok.

V Kranju imamo doslej DID-a v centru, na Primskovem in v Stražišču. Ugotoviti moramo, da so vsi DID-i mnogo premajhni. Napolnjeni so takoj ob ustanovitvi. Oskrbovani so dobro in so mamice kar zadovoljne, otrokom pa je obisk DID-a v največje veselje. Istočasno pa je treba ugotoviti, da pristojna stanovanjska komisija n. pr. v Kranju, ozkogrudno tolmači potrebo po DID-u. Res je velika stanovanjska stiska, toda DID-a ne gre istovetiti z družinskimi stanovanji. Ustanovitev vsakega DID-a omogoči nov priliv žena v tovarne. Zato pomeni uporaba stanovanjske površine za DID desetkratno in še boljše izkoriščanje kot pri drugih slučajih. Čim je oprema gotova, se ne sme z iskanjem in cincanjem nad eno leto zavlačevati otvoritev, kot je bil slučaj na Primskovem. Sedaj je v teku delo za DID na Planini, ki je posebno važen za veliko stanovanjsko kolonijo „Novi dom".

Glede otroških jasli obstoji uredba Zvezne vlade, da jih morajo ustanoviti vsa večja podjetja. Doslej tega še nobena tovarna ni pričela reševati, čeprav je nujno potrebno glede na sestav delavstva (večina žena). Večina podjetij pravi, da so žene večinoma daleč doma. To je sicer res. Zato bodo za prvi čas tovarni zadostovale manjše jasli. Tudi vprašanje otroških jasli bo treba hitro in odločno reševati. Marsikatera mlada žena mora sedaj po porodu službo zapustiti, ker nima kam spraviti otroka med delom. Za začetek bodo morali včasih zadostovati tudi provizoriji.

Dosti je bilo govora tudi o pralnicah. Večina večjih industrijskih podjetij ima velike količine vroče odpadne sode. Seveda bi bilo želeti, da bi zidali moderne mehanizirane pralnice. Toda tega še sedaj ne zmoremo. Z uporabljanjem možnosti, ki nam jih daje industrija, bi tudi tu našle enostavne, hitre in cenene rešitve. Glede ostalih socialnih ustanov, ki so že omenjene, pa bo potrebno podrobnejše obravnavati v posebnem članku.

J. J.

(Nadaljevanje s prve strani)

datni proračun je bil v celoti sprejet, nakar sta podala svoje poročilo sekretar OLO tov. Kristan in predsednik Okrajnega sodišča. Po poročilu tovariša tajnika, ki je vsebovalo tudi vse ostale uspehe in pomanjkljivosti, so bila na njegov predlog ustanovljena še tri poverjeništva in izvoljeni poverjeniki. Za poverjenika za socialno skrbstvo tov. Rakovec Hilda, za zdravstvo tov. Ribnikar Janko in turizem tov. Pokoren Pavel.

Sklepi, ki so bili sprejeti na tem zasedanju, vsebujejo važne gospodarsko-politične naloge, ki jih bomo morali v tem letu nujno izpolniti, če bomo hoteli na koncu leta govoriti o popolni zmagi na vseh sektorjih dela. Krepko se bomo morali zategadelj spoprijeti s kapitalističnimi ostanki na naši vasi ter jih popolnoma odstraniti, ker so bili v preteklem letu zavora pri naši graditvi socializma. Neizprosna borba v tem pogledu naj bo tista revolucionarna pot, ki nas vodi k uspehom in srečnejšemu življenju našega delovnega ljudstva. Zasedanje je to v zaključni resoluciji tudi obljubilo našemu CK KPS in to se mora izvršiti.

Nekaj o naši trgovini

Razvoj naše nove trgovine nam nujno narekuje, da spregovorimo nekaj besed o kulturni postrežbi in ureditvi trgovskih obratov.

Če pregledamo rezultat razvoja državne trgovine v letu 1948, moramo ugotoviti, da je bilo precej storjenega. V kolikor še ni zadosti razširjena trgovska mreža, se bo izpolnila v letu 1949. Poleg tega pa je potrebno, da ves vodilni kader v trgovini stori vse, da se dvigne tudi kulturni nivo postrežbe. Trgovina mora postati socialistična, ki bo v stanju postreči delovnemu človeku na čim hitrejši, cenejši in kulturnejši način. Delovni človek mora čutiti, da je trgovina tista, ki vodi računa o njem in o njegovi družini in da si prizadeva, da mu nudi vse, kar potrebuje za življenje.

Posamezna podjetja so ustanavljala nove poslovalnice, ki so bile po planu določene, niso pa posvečala pažnje njihovi ureditvi. Ureditev poslovalnic razen nekaterih je neprimerna, lahko rečemo malomarna. Izložbena okna so prazna, ali pa slabo urejena. Na poslovalnicah ni napisov, ali pa so še celo napisi bivših lastnikov, kljub temu, da se v njih že posluje pol leta in je vsak izgovor glede tega odveč. Razen tega pa je tudi postrežba v naših trgovskih obratih na nizkem kulturnem nivoju.

Vse te pomanjkljivosti v naši trgovini je treba brezpogojno takoj odpraviti. Ves trgovski kader mora stremeti za tem na tekmovalni bazi — da bodo posamezne prodajalne okusno urejene, da bodo izložbena okna vedno lepo opremljena in da se bodo tudi večkrat izmenjala. Največjo pažnjo pa je posvetiti postrežbi, ker je ravno od tega v veliki meri odvisno s kakšnim zadovoljstvom odide kupec iz trgovine. Prodajalci morajo vedeti za potrebe in želje potrošnikov, da jih bodo prenašali na uprave, ki bodo to upoštevale pri sklepanju pogodb s proizvodnimi podjetji. Razen tega je dolžnost vsega trgovskega aparata, da zajame vse artikle lokalne proizvodnje — obrti, da s tem zadosti potrebam potrošnikov tudi s tistimi proizvodi, ki jih naša industrija ne izdeluje, ali jih izdeluje v manjši količini. So to artikli, ki jih v prvi vrsti izdeluje naša domača obrt in se v gospodinjstvu nujno rabijo.

Če bomo vse te napake čimprej odpravili in v celoti izvršili naloge, ki se postavljajo pred trgovino, bomo storili to, kar smo dolžni do našega delovnega človeka, ki v produkciji dnevno dosega in presega planske naloge za čimprejšnjo izgraditev socializma.

I. O.

Rdeči križ v zdravstveno-prosvetni službi

Rdeči križ v kranjskem okraju je v 1948. letu posvetil posebno pozornost eni od svojih glavnih planskih nalog — organizaciji tečajev prve pomoči in vzgoji pomožnih zdravstvenih kadrov ter širjenju zdravstvene prosvete med ljudstvom.

Pri organizaciji tečajev prve pomoči se je posebno upoštevalo kraje, kjer takšnih tečajev še ni bilo, da bi se tudi v teh krajih izvežbali zdravstveni aktivisti za vodje postaj prve pomoči in za zdravstveno delo na terenu.

Po vsebini so bili tečaji namenjeni za delavstvo obratov, kmečko prebivalstvo in šolsko mladino srednjih in strokovnih šol.

V okraju je bilo organiziranih 11 tečajev prve pomoči, v katerih je pod vodstvom zdravnikov in s sodelovanjem že usposobljenih zdravstvenih aktivistov iz prejšnjih let uspešno dovršilo tečaje čez 240 novih zdravstvenih aktivistov.

Z novousposobljenim zdravstvenim kadrom bo Rdeči križ v okraju pomembno razširil svojo mrežo postaj prve pomoči, katerih je že dosedaj delovalo 47 pri krajevnih enotah RK, preko katerih bo nudil prvo pomoč ljudstvu pri nezgodah v obratih in na terenu, pri lažjih obolenjih ter opravljal ostalo zdravstveno delo.

Poleg organizacije tečajev prve pomoči in vzgoje pomožnih zdravstvenih kadrov je Rdeči križ sodeloval pri raznih zdravstvenih akcijah kot v „Protituberkuloznem tednu", „Tednu čistoče" in pri cepljenju BGG. Pri teh akcijah so zdravstveni aktivisti RK izvršili številna predavanja in razpečali med ljudstvom poleg 7400 brezplačnih propagandnih brošur in letakov tudi 1700 knjig in brošur zdravstvene in vzgojne vsebine v vrednosti 15.000 dinarjev.

Ljudska knjižnica in njen knjižničar

Naš delovni človek je vedno rad bral knjige. Zanimalo ga je življenje doma in v svetu. Dogodki, ki so se vrstili v prirodi, zgodovini in politiki, so vplivali nanj, da si je po njih uravnaval svoje življenje, se izobraževal in spoznaval napredek človeka. Slovenski knjižni trg je bil vedno dobro založen s knjigami. Toda razen nekaterih izjem so izražale mračnjaško miselnost, da mora človek, ki si je znal pridobiti boljši gmotni položaj, imeti nekak privilegij nad delovnim človekom in da vodi življenje neka nevidna sila, kateri se moramo vsi pokoravati. S tem je zavajala bralca v misticizem in sanjaštvo ter ga pehala v duševno in stvarno odvisnost izkoriščevalskega razreda. Resnično življenje mu je prikrivala. Knjige so bile drage in delovnemu človeku s pičlo odmerjenimi dohodki skoraj nedostopne.

Narodno-osvobodilna borba je pretrgala s preteklostjo ter pokazala delovnemu človeku pot do izobrazbe in napredka. Knjiga je postala last delovnega ljudstva. Iz nje zajema znanje v prid skupnosti in sebe. Današnja knjiga kaže življenje takšno, kakršno je, vodi delovnega človeka v poznavanje narave in naravnih sil ter mu odkriva, kako neresnične in izkrivljene so bile upodobitve pravega življenja v misticizmu in sanjaštvu.

Naš delovni človek, pridno sega po knjigi ter se seznanja s pridobitvami narodnoosvobodilne borbe. Knjiga mu je resničen prijatelj. Prikazuje mu svet in življenje na njem v popolnoma drugi luči kot nekdaj. Narodnoosvobodilna borba je vsakomur odprla vrata na široko, da se poglobi v življenjsko stvarnost, z borbo z naravnimi silami, katere mora človek premagati, ako hoče izboljšati svoje življenje. Nič ne pride samo od sebe, le pridne roke in bister človekov razum bo osvojil vse dobrine, katere nam nudi zemlja.

Delovni človek je nekdanje knjižnice prečistil. Izločil je staro šaro in jo nadomestil z novimi knjigami. Ustanavlja vedno nove knjižnice, z razumevanjem čita knjige novega časa, vedoč, da so mu najboljši pripomoček za spoznavanje dobe socializma, v katero hitimo in katera ne zahteva samo pridnih rok, ampak tudi razgledanosti.

V večjih tovarnah in podjetjih knjižnice že dobro poslujejo. Za večji razmah knjižnic v tovarnah in podjetjih skrbe sindikalne podružnice. Na podeželju se stare knjižnice že preurejajo, a ustanavljajo se tudi nove. Za čim večji uspeh podeželskih knjižnic skrbi ljudska prosveta pri OLO, katera jim nudi precejšnjo pomoč. Med knjižničarji se vrše tekmovanja, kdo bo bolje in lepše uredil knjižnico, nabavil več novih knjig in privabil več bralcev, da bo knjižnica res zatočišče izobrazbe željnega delovnega človeka.

Nekoliko težav se pojavlja v izbiri ljudsko knjižničarskega kadra. Imamo dovolj načitanih bralcev, ki bi z veseljem prijeli za ljudsko knjižničarsko delo. V njih pa je premalo samozavesti, da bi se lotili dela, ki prinaša splošnosti, posebno pa mladini toliko koristi in prepotrebne izobrazbe. Pomanjkljivosti pri začetku dela se odpravljajo same od sebe, nevede in nehote. Samozavestni, pridni in skrbni knjižničar bo vedno našel pota in možnosti do samoizobrazbe, ki mu je nujna pri njegovem poslu. Saj imamo nešteto pripomočkov v naših knjižnih založbah, s katerimi si lahko pomaga ljudski knjižničar. Obzornik, Novi svet, Nova obzorja in druge revije prinašajo toliko gradiva za ljudskega knjižničarja, da lahko črpa iz njih vse ono, kar mu je potrebno, da bodemo zadostili radovednosti bralcu. Pogostejši sestanki ljudskih knjižničarjev, na katerih naj bi se izmenjavale misli in obravnavalo razno gradivo, zajeto iz različnih revij, brošur in knjig, morajo izpopolnjevati ljudskega knjižničarja in mu dajati še večjo pobudo in veselje do dela v knjižnici. Ljudska prosveta prireja ljudsko-knjižničarske tečaje, v katerih si pridobe ljudski knjižničarji dovolj nasvetov, smernic in pouka o literaturi kakor o tehničnem pogledu poslovanja v ljudski knjižnici. Strah pred nezadostnim poznanjem književnosti in dela v ljudski knjižnici ne more biti ovira, da ne bi tisti, ki ima za to veselje, stopil v ljudsko knjižnico in se posvetil zanimljivemu delu.

Naši borci med narodnoosvobodilno borbo niso odvrgli knjige, z zanimanjem so posegali po njej, vedoč, da jim je v uteho, da jih vodi na pot zmage, da jih vodi na novo pot boljšega življenja. Tudi danes stojimo v borbi dela, v borbi za socializem, zato je nujno, da se vsak ljudski knjižničar zaveda tega dejstva in čimbolj širi knjige, da pripelje naše delovno ljudstvo do zmage na področju dela, ki pa ne more biti popolna, če ne bo naš delovni človek dosegel tiste kulturne stopnje, ki mu je nujno potrebna za dosego delovne zmage. To kulturno stopnjo pa bo dosegel z uspešnim čitanjem knjig, ki jih dobi v vsaki ljudski knjižnici.

E. L.

Ali si že poravnal naročnino? Frontovci, naročajte in širite svoje okrajno glasilo „Gorenjski glas"!

SKUD-i središče kulturno prosvetnega dela vsakega okraja

SKUD „Ivan Cankar" v Tržiču je s svojim dosedanjim delom pokazal, da je s svojim delom zainteresiral široke ljudske množice. Vse njegovo dosedanje delo je bilo ozko povezano z vsemi masovnimi organizacijami, kar je pripomoglo da je danes, ako ravno šele pred kratkim ustanovljeno doseglo zelo lepe uspehe. V svojem sestavu ima pevski zbor, kateri pa deluje le v omejeni obliki, kajti preštevilni kader, ki je za to zainteresiran brez sposobnega in stalnega pevovodje nikakor ne more uspevati. Dalje obstoja godba na pihala, katera pa kljub veliki volji in požrtvovalnosti radi pomanjkanja instrumentov ne more še delati v toliki meri. Predvsem ji manjkajo najvažnejši nadomestni deli. Harmonikarji imajo danes najboljši pogoj za svoj nadaljni razvoj. Znan je „trio" Ahačič in brata Goričan, kateri je v dosedanjih nastopih dosegel vidna mesta in je obenem vključen v koncerte Slov. filharmonije. Obstoja pa tudi zbor s 15 člani in to sestavljen iz mladine in se bo še povečal, kajti zanimanje je vedno večje. Obstoječi orkester, kateri deluje že iz prvih dni po osvoboditvi je gotovo eden od najboljših. Številni njihovi nastopi in prireditve so nam pokazale kako vestno in požrtvovalno je njegovo delo. Lahko pa bi bil še mnogo bolj uspešnejši ako bi imel zadosti sodobnega materiala, kar mu pa primanjkuje. Dramatika, v kateri je zainteresirano veliko število novega kadra, je bila do sedaj malo preveč omejena, vendar pa se bo v letu 1949 pričelo vzgajati nov kader iz vrst mladine. Vsekakor pa so vse predstave prinesle povoljne in dobre uspehe. Plesna folklorna skupina do danes še ni prišla do izraza, kajti kader sam, ki je delno na razpolago, se tudi ne more razviti, ker ni zato ustrezajočih prostorov. Ko bodo istega imeli, tedaj se bo forsirala tudi baletna šola. Za kiparstvo in slikarstvo pa so še pretežki pogoji, ker tudi ni posebno za kiparstvo nobenega kadra, vendar pa se bo slikarstvo po možnosti pričelo razvijati, ko bo zadostno število prijav. Obstoja tudi zabavni orkester, ki je v najlepšem razvoju in je s svojimi gostovanji dosegel že lepe uspehe. Iz bilance same je razvidno, da je bilo delo SKUD-a v preteklem letu zelo plodonosno in sicer je imelo 13 dramatskih predstav, 6 akademij, 4 pevske in orkestralne koncerte, 6 predavanj Ljudske univerze in 5 slavnostnih proslav. Že dve leti pa obstoja tudi glasbena šola za katero je dala prvo iniciativo tov. Debeljakova, ki je popolnoma slepa, a ima za glasbo veliko voljo. Duša samega dela šole pa tov. prof. Rakovec. V šoli poučuje 8 učiteljev, kateri pa so s svojim delom v produkciji zelo malo prosti. Ker se v tej šoli poučuje 130 gojencev bi bilo priporočljivo, da se za to nastavijo stalni učitelji, ker je zainteresiranost zelo velika, a se število ne more povečati radi pomanjkanja strokovnega kadra, kar pa bi bilo z nastavitvijo stalnega učiteljstva to vprašanje popolnoma rešeno. Šola je imela do sedaj dve sklepni produkciji in 1 samostojen koncert. V tem se vidi, da je delo SKUD-a pravilno in da je prav njegova zasluga, da se kulturno delo v Tržiču tako povoljno razvija. Še mnogo boljše uspehe pa bo imel, ko dobi svoj lastni Kulturni dom, kateri se prične graditi z letošnjim letom. S tem bo SKUD dobil svoje prostore v katerih bo vzgajal bodoči kader, ki bo nosilec socializma v naši zemlji.

P. A.

Kulturni pregled

NOVE KNJIGE:

„Meterologija", spisal prof. Mihelič Tomislav, izdala založba ljubljanske tehnike v Ljubljani. Cena broširani knjigi 55 din, vezani 70 din. Knjiga vsebuje 128 strani ter ima 70 zanimivih slik.

Vreme ima velik vpliv na vsa živa bitja. Od vremena so odvisni važni uspehi in usodepolni neuspehi človeštva. Zato se je človek že od pamtiveka zanimal za vremenoslovje (meterologijo). Ker so n. pr. uspehi kmetijstva v veliki meri odvisni od vremena, je kmečko ljudstvo s skrbjo in s strahom opazovalo in opazuje vreme. Tekom stoletij so nastale razne vremenske napovedi in kmečka vremenska pravila, ki pa niso točna, ker jim manjka znanstvena podlaga in sistematično opazovanje. Ker pa je poznavanje vremena zelo važno tudi za razne panoge industrije in za promet zlasti za plovbo po morju — so se znanstveniki bavili, so se po sili razmer in nujnih življenjskih potrebah morali baviti z vremenoslovjem. Danes je vremenoslovje moderna znanost, kakor so druge znanosti.

Za letalstvo je poznavanje vremena neobhodno potrebno, kajti v nobeni drugi panogi gospodarstva niso uspehi in neuspehi tako odvisni od poznavanja vremena, kakor pri letalstvu. Modelar, jadralec, pilot motornega letala to je pot vseh, tudi najboljših in najslavnejših letalcev, junakov zraka. Vsak pa se je moral in se mora že od začetka svoje „učne dobe" — leta in leta — učiti vremenoslovja, da si pridobi potrebno znanje.

(Nadaljevanje na četrti strani)

Ob prvem slovenskem umetniškem filmu

Premiera prvega slovenskega umetniškega filma „Na svoji zemlji" je pomemben kulturni praznik slovenskega naroda. Prvim kulturnim manifestacijam našega naroda, prvi slovenski knjigi, pričetkom slovenskega gledališča, prvim slovenskim slikarskim in kiparskim delom, slovenski umetni pesmi se je pridružila še nova panoga umetniškega ustvarjanja — prvi slovenski umetniški film.

Slovensko ljudstvo si je doslej še vsak kulturni uspeh priborilo v dolgotrajni borbi proti vsakokratnim oblastnikom. Prvega slovenskega umetniškega filma pa še ne bi imeli brez velike pomoči ljudske oblasti. Predvajanje slovenskega umetniškega filma dokazuje torej, da ni ničesar več, kar bi se lahko uspešno zoperstavljalo razgibanosti slovenskega življenja na vseh področjih kulturnega ustvarjanja.

Z umetniškim filmom smo še na enem področju ujeli korak z ostalimi narodi. Mnoge od njih, ki so bili po delu na filmskem sektorju pred nami, smo prehiteli. Ne morda še po tehnični dovršenosti, vsekakor pa po pravilno zastavljeni poti, po poti resnične umetnosti, ki jo odlikuje visoka idejnost.

Pri tem se zavedamo, da je to zmago omogočil samo revolucionarni polet vsega delovnega ljudstva Jugoslavije, ki se je osvobodilo tujih in domačih zatiralcev. Volja slovenskega ljudstva, da se po veličastni zmagi v ljudski socialistični revoluciji uveljavi na vseh področjih dela in ustvarjanja, je bila za naš uspeh odločilna.

Zgodba filma „Na svoji zemlji" se dogaja v Slovenskem Primorju. Odločno borbo vsega primorskega ljudstva, da si po 25 letnem fašističnem suženjstvu pribori svobodo in združitev z ostalimi Slovenci v Jugoslaviji, je avtor scenarija prikazal z borbo ljudi iz Baške grape na Primorskem.

Poletje 1943 v Baški grapi na Tolminskem. Partizanski upor je razgibal vas, ki postane trdno zaledje oborožene borbe. Komisar Stane, bivši španski borec, in Sova se s skupino pratizanov spustita prav do svoje vasi, da bi minirali progo. Stari bajtar Obrekar — s partizanskim imenom očka Orel — je duša upora v vasi. Z njim je hčerka Nančika, katere fant Dragič je partizanski kurir, Angela, mati Tildice, Dragiča in komisarja Staneta, in večina poštenih vaščanov. Na drugi strani pa kmetica Dragarica, ki zagrizeno sovraži partizane, in njen neodločni sin Drejc. Med njimi se pletejo osebne vezi, ki pa jih krojé in tudi pretrgajo veliki dogodki. Ognjevitega kurirja Dragiča pokosijo fašisti z rafali. Policijski komisar Bichi da segnati vaščane na trg, da bi se znesel nad njimi zaradi miniranja proge. V to udari vest, da je Mussolini odstopil, in fašisti se pripravljajo na beg. Toda prehiti jih SS-Sturmführer Adolf Kutschera, ki prevzame poveljstvo.

Vas se še bolj poglobi v ilegalno delo. Ob razpadu Italije pride Stane s partizani v domačo vas in razglasi mobilizacijo. Tildica, Drejčeva dekle, Nančika in mnogi drugi odidejo v partizane, omahljivcu Drejcu pa mati v zadnjem trenutku zastavi pot. Po odhodu partizanov prihrume v vas Nemci, ropajo in streljajo talce. Z veliko vero v zmago in z veliko ljubeznijo do svoje zemlje gredo primorski ljudje v smrt.

Po težkih bojih v veliki nemški ofenzivi na Primorskem pride brigada v požgano vas, kjer izve, da je Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju sprejel odlok o priključitvi Primorske. Očka Orel vztrajno dela v okrožnem odboru OF, Drejc pa še vedno okleva. V tem Nemci in belogardisti ujamejo Tildico ter jo odpeljejo na postojanko v Drago, kjer se sreča z Drejcem. Zdaj šele se Drejc odloči, potolče Nemce in belogardiste in odide s Tildico v partizane.

Borba postaja vse ostrejša. Na najobčutljivejši poti, ki vodi skozi Baško grapo, zadajajo partizani nacistom znova in znova težke udarce. Na Primorskem so se spomladi 1945 zbrali vsi ostanki reakcije: Nemci, italijanski fašisti, domobranci in četniki. Drejc, ki je medtem postal komandir minerske čete, gre posvarit očka Orla, da je v nevarnosti. Toda nemška patrulja vdre ponoči v hišo, pobije Orla in njegovo ženo ter zažge hišo. Reši se samo vnuk Boris. Fašiste prestreže Drejc, ubije Bichija, a tudi sam pade v boju. Sova pridrvi s partizani, požene v beg domobrance in Nemce, pokoplje Orla in Drejca na griču nad vasjo ter vzame Borisa s sabo — mladega partizana Orliča.

Zadnja nemška ofenziva na Primorskem. Deveti korpus se prebija iz dveh obročev in hiti proti morju. Na Opčinah se borci IX. korpusa srečajo s IV. armado in gredo zmagoslavno na Trst.

Hranilni kreditni odseki KZ - važen faktor za dvig naše vasi

Pri naših kmetijskih zadrugah so se pričeli ustanavljati kreditni odseki. Ti odseki bodo odpravili nezaupanje kmetov do hranilnic. Prav te dni so prejele KZ, prav za prav njih kreditni odseki, vse vloge, ki so bile prej vložene pri vseh mogočih hranilnicah, od zadružnih in državnih do raznih kaplanovin itd. Vlagatelj bo lahko zamenjal staro knjižico za novo in bo tako imel pri svoji zadrugi vložene prihranke. Če pa bo denar nujno potreboval, ga bo lahko dvignil. Kmetje bodo poslej mogli svoje pridelke vnovčevati v zadrugi in, če jim bo ustrezalo, bodo denar lahko tam shranili. Vse blago, katero bodo potrebovali, jim bo zadruga nabavila na podlagi vložne knjižice. Dober zadružnik bo lahko trgoval z zadrugo in drugod brez prenašanja gotovine. Medsebojni dolgovi se bodo pri članih mogli poravnati kar v zadrugi z odpisom in prepisom v dobro. Tako poslovanje bo uvedlo brezgotovinski promet. To bo koristilo kmetu, ki se mu bo denar obrestoval, zadrugi in državi. Zadruga bo dajala v primeru nesreč kmetom pomoč v obliki posojila. Pomembno pri tem je dejstvo, da se bo vloženi in izposojeni denar enako obrestoval, in sicer po 5%. To je dokaz, da je novi — kmetijski zadružno-kreditni sistem zasnovan na zdravih temeljih, da ima namen poenostaviti kmetu nakup in prodajo, pomagati mu ob nezgodah, skratka dvigniti naše kmečko gospodarstvo. Nekdanji denarni zavodi so kmeta izkoriščali, novi pa so mu v pomoč in bodo prav gotovo s svojim uspešnim poslovanjem dvignile zaupanje v naše denarne ustanove in poglobili med našim kmečkim življenjem smisel za varčevanje. **B.**

(Nadaljevanje s tretje strani)

Miheličeva knjiga „Meterologija" bo dobrodošel priročnik vsem letalcem in tistim, ki hočejo postati letalci, bo pripomoček, da si vzgojimo potrebne kadre za civilno in vzgojno letalstvo in sicer temeljito izobražene letalce, ki bodo kljub vremenskim neprilikam znali obvladati letalsko tehniko, kar je predpogoj za razvoj in uspehe letalstva, za napredek našega gospodarstva in za jačanje obrambne moči naše države.

Knjiga pa ni potrebna samo letalcem, temveč tudi mornarjem, kmetovalcem in sploh gospodarstvenikom, ki se po svojem poklicu zanimajo za vremenoslovje, da bodo njihovi uspehi zajamčeni za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva.

Sindikalni tečaji v Kranju

Kakor vsako leto je Okrajni sindikalni svet organiziral tudi v letošnji zimi tečaj za funkcionarje sindikalnih podružnic in pododborov. Predavanja so tedensko dvakrat, po vsaki temi se vrši diskusija, ki je po navadi zelo živahna. Snov je razdeljena v štiri poglavja: o marksizmu-leninizmu, o Partiji in borbi narodov Jugoslavije, o gospodarstvu FLRJ in petletnem planu, o razvoju in delu sindikatov. Na zaključku vsakega poglavja se vrši seminar, to je podrobna diskusija in razgovor. Predavatelji so najboljši aktivisti in funkcionarji iz podjetij in ustanov.

V tečaj se je vpisalo okrog 80 tovarišev iz raznih podjetij v Kranju. Redno obiskuje tečaj okrog 25 tečajnikov, kar gotovo ni pohvalno za tiste sindikalne podružnice, ki so na papirju določile in izbrale tovariše, ki naj tečaj obiskujejo, sedaj pa ga zanemarjajo.

Izšolani in politično dobro podkovani funkcionarji so prvi pogoj za dobro delovanje sindikatov, zato je tečaje treba še pomnožiti. **J. J**

Fiskultura in sport

KONČAN JE JESENSKI DEL NOGOMETNEGA PRVENSTVA I. SLOVENSKE LIGE

Zanimljivo jesensko tekmovanje v nogometnem prvenstvu I. slovenske lige, ki je končalo v novembru 1948, je dalo novega jesenskega prvaka. Preostaja še samo razveljavljena tekma med Nafto iz Donje Lendave in Železničarjem iz Ljubljane, ki pa tablice verjetno ne bo spremenila. Prvo slovensko ligo je sestavljalo osem slovenskih društev. Vsa društva so dokazala, da po kvaliteti ne zaostajajo mnogo drugi za drugim, saj je razlika med prvim in zadnjim na tablici le pet točk, kar se dozdaj v prvenstvu še ni primerilo. Zato številni gledalci že komaj čakajo pomladi in takrat bo šlo spet zares!

Rudar je postal zasluženo jesenski prvak. To moštvo igra tehnično in požrtvovalno dober nogomet in vzbuja simpatije, kjer nastopa. Ljubljanski Železničar je na drugem mestu in je edini, ki je uspel premagati prvo plasiranega na tablici. Polet in Železničar iz Maribora in Kladivar iz Celja so si razdelili tretje, četrto in peto mesto z istim številom točk, toda zaradi razlike golov je nastal gornji razpored. Nafta, Sobota (iz Murske Sobote) in Udarnik (Kranj) zaključujejo tablico. Udarnik se je šele v zadnjih tekmah popravil ter dobil nepričakovano štiri točke. Kaj hočemo, žoga je okrogla, in pomlad nam tako obeta nove napete borbe.

Šah

Turnir igralcev brez kategorije bo v kratkem končan. Turnir sam je pokazal lepo zanimanje za šahovsko igro. Zaradi velikega števila udeležencev je bil turnir razdeljen na štiri grupe. Igralci, ki dosežejo 70% možnih točk, si pribore pravico udeležbe na turnirju IV. kategorije, ki se bo pričel takoj po zaključku gornjega turnirja, verjetno 14. t. m. ob 19. uri, ko se bo izvršilo žrebanje prijavljenih igralcev.

6. t. m. se je pričelo moštveno tekmovanje tovarniških in mladinskih aktivov v Kranju. Sindikalnega moštvenega turnirja se udeležujejo aktivi tovarn Inteks, Iskre, Sava, KOZ in mladinska aktiva industrijske šole Iskra in gimnazije. V prvem kolu se bodo srečali: Inteks in mladina Iskre. Gimnazija in Iskra, Sava in KOZ.

V kratkem se bo pričel tudi ženski šahovski turnir, če bo število prijav zadostno.

Na šampionatu v Beogradu se vodijo ogorčene borbe za prvo mesto. Po XII kolu je stanje naslednje: Trifunovič 8½, Gligorič in Pirc 8 (1), Rabar 8, Puc 7½ itd. Vprašanje prvega mesta je popolnoma odprto..

Igralski večeri S. Š. D. Kranj so vedno v ponedeljkih, sredah in petkih v novih prostorih v Sindikalnem domu (bivša menza). **S.**

Preskrba

Poverjeništvo za trg. in preskrbo OLO Kranj obvešča vse potrošnike, da prejmejo v mesecu januarju prvi obrok mlevskih izdelkov in sicer za 15 dni, tako da prejmejo na vse delavske karte moko v razmerju 70 : 30 (70% pšenične in ržene in 30% koruzne moke) gozdni delavci v razmerju 50 : 50, dojenčki v razmerju 70 : 30, ostali potrošniki na rdeče tiskane živilske nakaznice 70 : 30, na črno tiskane 60 : 40. Kruh se peče v vseh pekarnah v razmerju 65 : 35 in sicer (65% krušne moke, in 35% koruzne moke).

Prvi obrok maščobe je razpisan in se deli v sledečih količinah:

TD-a	1.500 gr	LD	300 gr
TD-a jam.	1.500 gr	Nav	175 gr
TDž-a	1.500 gr	Doj	400 gr
TD-b	1.400 gr	OM-1	350 gr
TDž-b	1.400 gr	OM-2	250 gr
TD	350 gr	Nos	500 gr
SD-a	1.100 gr	Udarniki	750 gr
GD	1.500 gr masti	Bolniki	500 gr
SD	325 gr		

Sladkor, kava, pšenični zdrob, kavni nadomestek, pralni prašek in ješprenj se deli v istem obroku kakor prejšnji mesec.

OLO Kranj Poverj. za trg. in preskrbo.

Tedenska kronika

SPOMINSKI DNEVI

13. januarja 1923 je bila v Beogradu konferenca, na kateri je bila ustanovljena Neodvisna delavska partija Jugoslavije.

15. jan. 1945 — Borbe Škofjeloškega odreda z močno nemško kolono približno 500 mož pri Lajšah, Kališih in Studenem. Borba je trajala 6 ur, sovražnik je imel 6 mrtvih in 9 ranjenih.

17. januarja 1943. — Začetek IV. sovražne ofenzive proti NOVJ.

19.—22. januarja 1944. — Trdi boji XXX. divizije v Trnovskem gozdu; napadajoči Nemci utrpe težke izgube.

DEŽURNA SLUŽBA

Nedeljsko zdravniško službo pri filiali Drž. zavoda za soc. zavarovanje ima dne 16. I. ves dan dr. Pance Pavel, telefon štev. 351.

DEŽURNA LEKARNA

16. I.: Okrajna lekarna, Prešernova ulica.

DEŽURNA TRAFIKA

16. I.: Štraus Anica, Koroška cesta.

KINO KRANJ

11.—13. I.: „Pastir in pasterica", sovj. umetniški film.

14.—20. I.: „Na svoji zemlji". Premiera prvega slovenskega umetniškega filma.

KINO STRAŽIŠČE

14.—17. I.: „Gajči", sovj. umet. film.

KINO ŠKOFJA LOKA

14.—16. I.: „Veseli študent", češki umetniški film.

SEZNAM POROK DNE 5. I. IN 8. I. 1949 V KRANJU

Miščevič Miloš, Kranj in Mrak Ivana, Kranj. — Kepic Franc, Zg. Brniki in Žibert Roza, Suha 8. — Plevel Anton, Trata, Cerklje in Harle Jožefa, Lužc. — Keštrinc Anton, Drulovka in Zalar Marija, Zg. Duplje. — Zupančič Janez, Stražišče in Enzi Amalija, Kranj. — Koštrun Ivan, Kranj, Kalvarija in Skrt Ana, Kranj, Kalvarija. — Pretnar Filip, Podbrezje in Pivk Antonija, Podbrezje.

Ob tej priliki so darovali za socialni fond skupno **din 1150.**

SIND. KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO „FRANCE PREŠEREN" V KRANJU

sklicuje **izredni občni zbor**, ki se bo vršil dne **26. januarja 1949** ob 20. uri v gornji dvorani sindikalnega doma v Kranju.

Martel: 2

Nova borba za Kočevski Rog

(Nadaljevanje)

„Deset kilometrov" je še povedal in sva se razšla brez pozdrava in posebnih besed. Pred gozdno upravo sem naletel na kamion, ki je privozil iz Novega mesta. Povprašal sem šoferja, kdaj kani nazaj. Imel sem srečo. Rekel je, da bo le nekaj malega razložil v gozdarskem magazinu in takoj obrnil. Prisedel sem v kabino. Ko je oddal blago in dobil potrdilo, je obrnil in že smo odbrzeli po ravni poti mimo Divjega potoka, ki se vije v ozki dolinici proti Podturnu. Kmalu se začne cesta strmo spuščati v sotesko, polno starih žag, ki razdrte in zapuščene govore o nekdanji pestrosti in življenju te okolice. Mali obrtniki, ki pa so izdali in zapustili svojo grudo, so tu žagali les za nemškega grofa Auersperga, se mu udinjali in mu zvesto služili. Živeli so pri tem zelo dobro, a izkoriščali so slovenskega delavca in mu isplačevali mizerno mezdo... In goli kamen požganih žag stoji kot spomin na njihovo zasluženo kazen. Poljane. Dolga in lepa vas, ki pa prav tako vsa živi od lesne industrije. Pred nami se je odprla prijazna, zelena Podturniška dolina. Na vzhodu jo obrobljajo prijetni dolenjski griči in holmci, na zapadu pa zapira pogled vzhodno pobočje košatega in dolgega Kočevskega Roga. V Podturnu sem izstopil na koncu vasi. Povprašal sem, kje je gozdna uprava. Pri širokem izvoru rečice Radešce, so mi vaščani povedali:

„Kar naravnost po glavni cesti naprej. V novi vili na vrhu klanca je. Ne moreš zgrešiti".

Cesta dela ovinek okoli izvora, vspenja se v klanec. Že od daleč sem zagledal lično, novo enonadstropno zgradbo. Zraven nje so nova gospodarska poslopja, a na nasprotni strani slavolok z dvema mlajema in napisom: „Pozdrav gozdarskemu tednu". Tod skozi vodi široka, granitna cesta navkreber v temne gorske gozdove.

Začelo se je že mračiti, čeprav še ni bilo tako pozno. Temni oblaki so se valili po nebu, le sem in tja se je hip pokazal košček modrega neba. Mrazilo me je. V poslopju pred menoj so zažarele električne luči. V eni izmed sob sem opazil več ljudi. Potrkal sem in vstopil. Nihče me ni vprašal kaj želim in zakaj sem prišel, tako vžen in vnet pogovor so imeli. Stal sem ob strani in poslušal.

„Jutri še bolj zgrabite!" veleva resno srednje velik človek, oblega in skrbno obritega obraza, malih črnih brk, ogrnjen v dežni plašč. Stal je na desni strani sobe in štirje možje okoli njega so ga pozorno poslušali. „Vse organizirajte!" je trdno in z globokim glasom pribil.

„In voznike?" je vpadel z vprašanjem nekdo s strani.

„Tudi! Pogodite se z njimi, kot je pošteno za ljudi. Saj poznamo norme. Naj nihče ne izostane od dela, kdor hoče delati. Drži?" je vprašal in s pogledom, polnim resnobe zajel navzoče.

„Sakramensko vreme!" je pridušeno vzkliknil črni dolgin poleg njega, „kakor nalašč nam nagaja".

„Velja! Kljub vsemu vzdržimo!" je vneto pritrdil za vse krepak in širokopleč mož v logarski obleki, zagorelega obraza, črnih las in temnorjavih košatih brk pod ponosnim orlovskim nosom. „Zdržimo in še bolj se zagrizemo v borbo za naš les. Kajne, tovariši?" se je obrnil k ostalim trem, ki so žarečih lic in z očmi, polnimi ognjevitega pritrjevanja, odobravali njegove besede.

„To bo borba!" je vse drugače zagolčal zdaj glas dolgina. „Tesarji in tesači so od jutri dalje napovedali medsebojno tekmovanje. To bo nekaj in drži, če bi tudi preklje padale!"

In še so govorili o podrobnostih naskoka in o načrtih borbe za Kočevski Rog, ki spravlja dan za dnem nova lesna bogastva z naših visokih gora v dolino v promet. Končno so se dogovorili o vsem, saj je bil to komandni in vodilni štab za veliko področje dela v tem nekdanjem legendarnem kraljestvu slovenskega partizanstva: Glavni inžener, upravnik gozdne uprave, njegov pomočnik in dva logarja, ki sta vodila delo tesarjev in tesačev na terenu. Dogovorili so se, kot se spodobi poveljnikom pred bitko za dosego plana. V njih besedah in kretnjah sem videl korajžne ljudi, ki se ne boje nobenih ovir, ki bi stale na poti do ustvaritve njihovih načrtov.

Tako sem končno prišel do besede in sem povedal zakaj sem prišel. Sprejeli so me medse, kakor nisem pričakoval. Upravnik Ulčar Franc, tisti široki in krepki mož, ki mi je prvi krepko stisnil desnico je dejal: „Z menoj pojdeš"! Jutri ti razkažem vse naše bogastvo in ti, Martel, zapiši: „Poljane bodo pred rokom izpolnile svoj plan!"

(Dalje prihodnjič)

Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Telatko Marjan — Naslov uredništva: Gorenjski glas, Kranj, telefon štev. 214 — Izhaja vsak četrtek — Letna naročnina znaša 96 dinarjev — Štev. ček. položnice 611-90200-7 — Tisk Gorenjska tiskarna, Kranj 25 49